

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : एप्रिल – २०२६

तृतीय वर्ष

सत्र – ५

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-५) (YC-5011/BAYH- 23-501)

दिनांक : २९/०४/२०२६

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) ज्ञान, अज्ञान, विज्ञान यातील फरक सविस्तर सांगा.
 - २) जप संकल्पना सविस्तर लिहा.
 - ३) पंचमहाभूतांवर संयम केल्यावर कोणत्या सिध्दी प्राप्त होतात सविस्तर लिहा.
 - ४) कोणत्याही दोन दर्शनातील मुक्तीची संकल्पना स्वतःच्या शब्दात लिहा.
 - ५) धारणा, ध्यान, समाधी सविस्तर लिहा.
 - ६) ज्ञानी पुरुषाच्या गुणांचे वर्णन करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) नवविधा भक्ती लिहा.
 - २) योगशास्त्र संकल्पना गीतारहस्य ग्रंथाप्रमाणे स्पष्ट करा.
 - ३) हृदयावर संयम केल्यावर चित्ताचे ज्ञान कसे होते?
 - ४) जीवनमुक्ती व विदेहमुक्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) आत्मज्ञान
 - २) धर्म
 - ३) मंत्र संकल्पना
 - ४) अष्टसिध्दी

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-V) (YC-5011/BAYH23-501)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Explain in detail the difference between Jñāna (Knowledge), Ajñāna (Ignorance), and Vijñāna (Higher/Specific Knowledge).
- 2) Write in detail about the concept of Japa (Mantra Repetition).
- 3) Elaborate on the Siddhis (Yogic Powers/Accomplishments) attained by gaining Samyama over the Pancha Mahabhutas (Five Great Elements).
- 4) Describe the concept of Mukti (Liberation) from any two Darshanas (Schools of Philosophy) in your own words.
- 5) Write in detail about Dharana (Concentration), Dhyana (Meditation), and Samadhi (Contemplation/Absorption).
- 6) Describe the Qualities of a Gnyani Purusha (Enlightened/Wise Person).

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Write about Navavidha Bhakti (Nine Forms of Devotion).
- 2) Explain the concept of Yoga Shastra according to the text Gita Rahasya.
- 3) How is the Knowledge of the Chitta (Mind-stuff) attained by gaining Samyama over the Heart?
- 4) Clarify the concepts of Jivanmukti and Videhamukti.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Atmajñāna (Self-Realization/Knowledge of the Self)
 - 2) Dharma (Righteous Duty/Conduct)
 - 3) Mantra
 - 4) Ashta Siddhis (Eight Great Powers)
-